

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatus De Conscientia, De Peccatis, De Legibus, De Fide, Spe,
Et Charitate

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

11 Qua ratione pecces, si te iactes, aut iactari permittas de peccato, de
donis naturalibus, & de virtutibus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76540)

delectationis appetitu prævidetur pollutio, delectatio appetitus peccatum mortale est. Ergo etiam est in tale, quando non prævidetur. Probo consequentiam, quia causa pollutionis esse mortale, vel non esse, non provenit ex effectu sequuto, sed ex eo quod ipsa per se talem effectum habeat. Ergo vel dicendum est nullum esse peccatum hos motus non reprimere, etiam stante pollutionis periculo, vel semper esse peccatum mortale. Quapropter plures Doctores asserentes hanc delectationem mortalem esse, non tam de periculo pollutionis, quam de periculo consensus in ipsam sunt locuti: quocirca Alensis, Bonaventura, & alij, quos refert Salas 1. 2. tract. 13. disp. 6. sect. 3. n. 30. & sect. 35. circa finem, n. 6. sentiunt nullum esse peccatum has delectationes permittere, si abest periculum consensus, & expressè docet Ioan. Sanchez in select. disp. 21. n. 3.

6 Verum omnino retinenda est communis sententia, quam docet Salas supra sect. 3. num. 30. sine & sect. 9. in princ. ubi plures refert Thomas Sanchez in Decalog. lib. 1. cap. 2. n. 11. sine, & omnes communit: permittere, inquam, hos turpes motus, & delectationem appetitus absque aliqua causa honesta, esse peccatum veniale, quia de se sunt inordinati, & ad copulam incitant. At à copula prohibitus est abstinere: ergo etiam prohibitus est abstinere ab his motibus sub gravi culpa, ne illos velis; sub levi, ne illos permittas. Nec mirum est hos diversos modos consentiendi, non eadem gravitate culpæ prohiberi, sicuti non eadem gravitate culpæ prohibetur resistere tepidè tentationi, ac illam velle. Ex his patet ad primam & secundam rationem dubiandi. Ad ultimam dico te obligatum esse auertere causas per se ad pollutionem notabiliter influentes, quando commode potes; obligaris, inquam, sub mortali, si tibi voluntariae sint; sub veniali, si à natura sunt appositæ, vel si intelligantur probabiliter pollutionem causaturæ. Unde cum Doctores dicunt causam dare pollutioni, absque vili necessitate, mortale esse, etiam si pollutio non sequatur, si causa per se referatur ad pollutionem, optimè dicunt: at qui permittit huiusmodi motus, non dat causam per se pollutioni, sed permittit causam à natura datam: hæc autem permissio non videtur sub gravi culpa prohibita, quando pollutio non intelligitur provenitura: sufficit, si tunc sub veniali intelligatur prohibita.

7 Notandum item est, si ob causam necessariam, vel vicalem tibi, aut alteri non reprimis huiusmodi motus, quales sunt, audire confessiones, legere, locutio urbana cum femina, equitatio, timor incidendi in turpiores delectationes, vel virginitas tenendi, nullum peccatum committis: etiam si adsit periculum pollutionis, modò abest periculum consensus, quia tunc pateris has delectationes, non agis: ita Azor tom. 1. institutionum moralium. lib. 4. cap. 6. quest. 5. Salas plures refert 1. 2. tract. 13. disp. 6. sect. 3. num. 31. Sanchez lib. 1. in Decalog. cap. 2. n. 11. Valquez disp. 108. cap. 3. sine. Coninchus disp. 34. de marim. dub. 1. n. 111. Lessius lib. 4. cap. 3. dub. 14. num. 94. & dub. 15. num. 118.

PUNCTUM XI.

Qua ratione pecces, si te iactes, aut iactari permittas de peccato, de bonis naturalibus, & de virtutibus.

- 1 Iactantia de peccato peccatum est.
- 2 Si de dexteritate, aliisque circumstantiis iactaveris, idque audientes intelligant, à peccato mortali excusari potes.
- 3 Si alius te de peccato laudet, & laudes acceptas, mortaliter peccas.
- 4 Idem est si alium tu de peccato laudas, vel quod non commiserit exprobras.
- 5 An iactantia in peccatum eandem habeat malitiam, ac ipsum peccatum.
- 6 Iactantia immoderata in donis naturalibus per se est veniale peccatum.
- 7 Aliquando est mortale, ut si in damnum tertij vergat.
- 8 Quære ab hominibus estimationem, & gloriam in virtute aliquando licet.
- 9 Humanas laudes propter se appetere illicitum est.
- 10 Sed quid si ob gloriam humanam captandam fingeres opera virtutis.

1 **S**ine controversia est, iactantiam de peccato peccatum esse, quia iactantia & est complacentia in peccato, & ex illo laudem quaerit. Vnde si peccatum fuerit mortale, mortalis erit iactantia: si veniale, venialis. Neque refert, si ne peccatum verum, vel falsum, de quo te iactas, quia iactantia eadem esse potest, siue peccatum verum sit, siue falsum, sic omnes Doctores cum D. Thom. 2. 2. q. 132. art. 1. & 3.

Sed quid si tibi placeat ab aliis, néve exproberis, te iactas de peccatis commissis, vel singis commississe.

Respondeo in iactantia de peccato communitur dupliciter peccari, primò per complacentiam, & gaudium de peccato, de

quo te iactas. Secundò per extollentiam pravam, & elationem inordinatam, si in peccato, de quo te iactas, non complaceras, excusaris à peccato elationis, seu inanis gloriae, quæ consistit in quaerenda laude, & honore ex peccatis, sic D. Thom. supra artic. 3. Nauar. summ. cap. 23. num. 12. Sanchez lib. 1. in Decalog. cap. 3. num. 5. & 10. Azor tom. 1. instit. lib. 4. cap. 13. quest. 2. & 5.

2 Verum si in peccato narrato non complaceras, neque ratione illius laudem quaeras, sed solum te iactes, de ingenio dexteritate, virilitate in committendo, affirmat Lessius lib. 2. de instit. cap. 47. dub. 6. n. 42. Sanchez num. 4. Bonacina quest. 4. de marim. punct. 8. num. 10. non esse mortale casu, quo audientes intelligant te neque complacere in peccato, neque laudari de illo, sed solum de modo, qui in committendo adsit: nam si id non intelligant, peccas inanis gloriae peccato, siquidem opere saltem exteroa exultas in rebus pessimis. Et ita præiudicium est contingere, quoties tuus animus in contrarium manifestè non declaratur, sumitur enim præiudicium ex communitate contingentiis, ex l. nam ad ea, ff. de legib. Negari item non potest talem narrationem periculosissimam esse.

3 Quòd si alius te de peccato iactet, & laudes acceptes, illis que congaudeas, clarum est te peccare mortaliter, ut bene dixit Nauar. & Sanchez supra: at si tibi displicent, & præ reverentia taces, existimat Sanchez non esse mortale, nisi talis esset laudatus, qui rancore stantibus scandalum præberet. Ego verò, ut te excusent à peccato, semper existimo necessariam, ut aliquo modo displicentiam, quam habes in corde, exterius manifestes; alioquin censebis laudes ex malefactis acceptare, & in illis consentire.

4 At si tu alium de peccato commissio laudas, vel exprobras, quòd non commiserit, clarum est te peccare mortaliter, ut bene dixit Nauar. & Sanchez supra: at si tibi displicent, & præ reverentia taces, existimat Sanchez non commississe, excusaturque ad committendum; tum quia significas laudem, & honorem ex malefactis esse quaerendam, idque pro-nas, sic Nauar. cap. 23. num. 13. Caietan. sum. verb. iactantia. Sanchez n. 6. & seq. ubi bene advertit aliquando oriri obligationem restitutionis, si tua exprobratione, vel iactantia motus aliquis fuerit damnus inferre. Quòd si solum dexteritatem, ingenium, & vires in peccato laudare intendis, si ut excusaris à peccato explicare debes, & cauere omnino, ne in te vel in alio periculum sit iactantia, & gaudij de mortali admisso: ratioque cuius bene dixit Sanchez num. 12. frequentissimè hanc laudationem mortalem esse.

5 Sed inquires, an iactantia eiusdem sit specificè malitiae cum peccato, de quo te iactas, ac proinde in confessione tenearis dicere, & declarare peccatum, de quo fuit iactantia, si fuit, inquam iactantia de furto, vel de fornicatione.

Affirmat Sanchez illo cap. 3. n. 13. Mouetur, quia virtus non solum prohibet peccatum tibi formaliter contrarium, sed etiam delectationem, & iactantiam de illo. Quæ sententia vera omnino est, si iactantia sit cum gaudio de peccato commissio: at si gaudium excludas, & solum peccatum iactantia committas, existimo probabilius non variari eius malitiam ex varietate peccati, circa quod versatur; ac proinde te non esse obligatum declarare peccatum, cuius fuit iactantia, sed sufficienter satisfacere dicendo te de mortali culpa iactasse. Probo, quia tota iactantia malitia consistit in captanda gloria, & honore ex male factis; quòd verò male facta sint latrocinia, homicidia, aut fornicationes, materiale quid est, & per accidens ad iactantia malitiam, sicuti ad violationem voti, & iuramenti, materiale quid est, quòd violatio sit in castitate, vel in paupertate, ita tenet expressè Nauar. sum. prelad. 9. num. 4. Neque verum est quamlibet virtutem prohibere iactantiam de peccato tibi contrario, sicuti prohibet delectationem, gaudium, & desiderium illius, quia iactantia de peccato, quòcumque sit, per se prohibetur à virtute humilitatis; est enim iactantia filia superbiae: seu inanis gloriae, ut dixit Gregor. lib. 31. mor. cap. 31. & D. Thomas communitur receptus 2. 2. quest. 132. artic. 4. ac proinde humilitati contraria: at delectatio, gaudium, & desiderium de peccato solum ab ea virtute prohibetur, qua prohibetur ipsum peccatum.

6 Verum si de iactantia in donis naturalibus, nempe ingenio, nobilitate, robore, & fortitudine loquamur, & de his te iactes, plusquam oportet, peccatum veniale per se tantum est. Esse peccatum constat, siquidem appetit excellentiam, & honorem indebitum. Esse tantum veniale ex eo probatur, quia res quæ appetitur bonum est, scilicet honor, & gloria humana: modus autem appetendi non est cum damno tertij, ut suppono. Ergo non videtur esse grauis culpa. Et confirmo, quia actioris ingenij, nobilitatis prolapae, præstantioris doctrinæ opinionem affectus est, quam sua merita postulant, non teneat manifestare veritatem, sed poterit hanc opinionem, etsi falsam permittere; dummodo non vergat in detrimentum aliorum. Ergo procurare opinionem excedentem meritis, non est mortale, siquidem non est peccatum illam conseruare.

7 Dixi non esse mortale per se apparente excellentiam, & honestatem indebitam, quando non vergit in aliorum graue detrimentum. Nam si iustitiam horum bonorum, eo quod fallat, in aliorum graue detrimentum vergit, necini est dubium esse mortale. Vnde si ignarus iuris canonici, vel medicus re singa peccatum Medicum, vel Aduocatum, & obinde exponaris periculo medendi infirmos, vel dissoluedi lites, necini est debium peccare mortaliter, cum obligatione restituendi, si dimum fuc te leguunt: sic Nauar. cap. 23. num. 13. & 16. Lessius lib. 2. cap. 47. dub. 6. num. 42. Sanchez alios referens lib. 7. in Decalog. cap. 3. num. 2. vbi a peccato mortali excusat genitricem competitores cathedrae, qui te coram electoribus plus illo excolunt, & laudes, & factiora fingunt, vt competitoribus alius praerantur, quia huiusmodi dictis ferè nulla fides adhibetur.

8 Quod si de iactantia in virtute loquamur, dicendum est narrant recte facta, & ab omnibus gloriam, & aestimationem ob illa querere, fieri posse aliquando abique peccato, iuxta illud Ecclesiast. 4.1. num. 1. Curiam habet de vno nomine; hoc est magis permansit tibi, quam mille ihsauri, & Apostolus ait, presidentes bona non tantum coram Deo, sed etiam coram hominibus. Debet tamen huiusmodi recta aestimatio non propter le appetit, vel melius Deo ratio illius obsequaris, vel causa, vt alij obsequantur, qua ratione dixit Martij. Sic luceat lux caestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in caelis est: sic Azor. s. i. institutum moralium lib. 4. c. 1. §. 3.

9 Qui enim solum humanam laudem ex operibus bonis capiat, peccat sane, vt optime expendit Nauarra. in cap. minister 13. quast. 5. num. 30. & 44. & Azor. lib. 4. instit. cap. 13. quast. 1. cum quia omnia creata non sunt propter se appetenda tam quia inordinatio est virtutum. quae excellentior est, ad humanos honores dirigere, & propter illos appetere: tum etiam, quia virtus per se solum est laude digna, & dignissima, vt per se appetatur. Deinde non leniter demonstrat Christus Nauarra. Attendite (inquit) ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus, vt videantini ab eis. Nam de illis qui hoc faciunt, subiugit recepisse mercedem suam, quasi diceret, iam illis est satisfactum: cum coram opera primum a Deo non meruerunt, cum non propter ipsum fuerint facta. At hac culpa etiam si sit in admittitioe, vel receptione iactamentorum, solum est venialis, quia non videtur grauis inordinatio ex bono opere humanam laudem captare, & ita tenet Nauarra. cap. 23. num. 13. caest. 4. qui res principaliter. Syluest. verbo vana gloria, q. 2. sine. Henriquez lib. 4. de poenitentia. cap. 36. num. 4. in comment. lib. R. Sanchez lib. 1. in Decalog. cap. 3. num. 1. Bonacina de matrim. quast. 4. §. 8. num. 10. colligitur ex Azor. tom. 1. lib. 4. instit. mor. cap. 13. quast. 3. & 4.

10 Sed quid si ob gloriam humanam captandam fingeres opera virtutis, adhuc existimo te solum venialiter peccare, si inde damnum aiquod graue alius non obuient, quia non videtur grauis inordinatio, quod exprèsit docuit Azor. tom. 1. instit. moralium lib. 4. cap. 13. quast. 5. vbi postquam dixit hypocritas, quia quis factis virtutibus integritatem, & sanctimoniam fingat simulata, cupiens, & studens bonis haberi, & praedicari, labiatur in his tunc lethalem culpam in esse, cum proximo graue damnum inferatur, aut graue aliquod imminet peccati peccatum, aut cum in deprauiatam finem, animam, & mentem intendimus. Ergo si exclusus sentit soium esse veniale. Leonardus Lessius lib. 2. cap. 47. dub. 6. num. 45. dicit esse solum veniale, siue mendacium, & iactantia: & solum ex adiunctis esse mortale, colligitur ex Nauarra. cap. 23. num. 13. & Sanchez lib. 1. in Decalog. cap. 3. num. 2. & 3. vbi falsò laudatum peccati mortalitatis condemnant, si aduersus inde graue damnum oriri taceat, imò aliquando subdunt Sanchez, & Nauarra. nec veniale esse falsis iactibus non contradicere: dummodo illis, quae falsae sunt, non delecteris, sed quia per opinionem, erit falsam, quam habent alij de tua virtute, quae tuo statui necessaria erat, vitatur scandalum.

PUNCTVM XII.

An representatis duobus peccatis, voluntati, v.g. homicidio, & leui mendacio, teneatur voluntas vtrumque respicere, vel possit abique peccato vnum praeter alio amplecti,

- 1 Propositur dubitatio.
 - 2 Licetiam esse electionem minoris mali comparatione maioris probat Sanchez.
 - 3 Peccatum est electio minoris mali in supradicto casu.
 - 4 Non est peccatum aduersus electionem, sed aduersus virtutem, qua cum pugnat malum electum.
 - 5 Qui maius malum eligeret secluso minori, aduersus illam virtutem peccaret, aduersus quam est malum electum.
 - 6 Solutioe argumenta n. 2. posita.
- Recd. de Castro sum. Mor. Pars I.

1 Ceterum est voluntatem vtrumque respicere debere, si id sibi est possibile, quia vtrumque malum est, ac proinde vitandum. Controuertitur igitur est an casu, quo determinata sit virtus respicere, possit eligere abique peccato hunc actum; si peccatum a me admittendum esset, eligerem potius leue mendacium, quam homicidium?

2 Afirmat Sanchez lib. 1. in Decalog. cap. 10. à num. 25. licitam esse hanc electionem, seu praeelectionem minoris mali, comparatione maioris; iniquam tamen, si maius malum eligeret. Mouetur primò, quia hic non absolute vult eligere minus malum; hoc enim esset iniquum, sed vult eligere, casu quo fragilitate sua vnum è duobus illis peccatis esset determinandus eligere: sed eligere minus malum comparatione maioris, est recta electio. Ergo. Confirmatur. Licetum est determinato, vnum è duobus peccatis efficere, & consilium, vt minus eligat, quia tunc non consulitur absolute malum, sed electio minoris, quae bona est. Secundò exi charitas te obliget vitare in proximo quocumque peccatum, at vbi ipse determinatus est vnum è duobus eligere, tenetis arctiori vinculo malus vitare. Ergo etiam tenetis in te ipso arctiori vinculo maius peccatum vitare. Ergo voluntas, eligendi minoris mali potius quam maioris, bona est, & sub praeecepto. Tertio hic actus, si tibi mentitandum esset, aut neganda fides, eligerem negare fidem, esset grauisimum peccatum: at non esset peccatum, nisi quatenus opponitur praeecepto de minoris mali praeelectione: siquidem voluntas similiter ad non peccandum est determinata. Quarto, quando duo praeecepta incompatibilia concurrunt, datur praeeceptum eligendi, quod grauius est, & quod grauius malum curat. Ergo idem erit, quando ex voluntate te quis conicit in has angustias; quia necessitas non efficit praeeceptum de vitando grauiori malo, sed illud supponit. Hae sunt praecipua argumenta, quibus Thomas Sanchez mouetur, contendi pro sua sententia adducere Sorum 4. distinct. 17. quast. 2. articl. 4. in 5. conclus. Barthol. a Ledesma. in summ. sacrament. tractat. de poenitentia, vbi de contritione, difficult. 6. col. penultim. Martinus de Ledesma. 2. part. 4. quast. 2. articl. 3. paulo post principium. in 4. proposit. Suarez tom. 4. in 3. part. disputat. 3. section. 10. num. 7. Petrus de Ledesma. in summ. tractat. de poenitentia, cap. 6. post. 9. conclus. fol. 438. versio. de lo dicho se sigue. Qui tamen, in eo iudicio, non negant electionem minoris peccati, etiam facta illa suppositione, peccatum esse: sed solum dicunt non esse peccatum distinctum, neque habere malitiam distinctam ab ea, quam haberet, si per se eligeretur, & nulla comparatione facta: consentit sententiae Sauch. integrè Bonac. disp. 2. de peccat. q. 4. punct. 4. proposit. 5. num. 25.

3 Triplici conclusione meam sententiam declarabo.

Afirmo primò dicentem, si furtum, vel leue mendacium ego determinatem committere, eligerem potius mendacium, quam homicidium; peccare peccato mendacij, quantumvis habeat voluntatem vtrumque vitandi. Probo, quia et si eligit minus malum, ad vitandum maius: at absolute malum eligit, sed electio libera mali nunquam potest esse bona. Ergo. Quod longè aliter se habet in consiliente, in cuius potestate non est, dimouere proximum ab vtroque peccato, ideo rectè facit consilens, vt minuat malum illud: at in eligente, vt bene dixit Suarez tom. 4. in 3. part. disput. 3. sect. 19. num. 3. semper habet in potestate sua vtrumque vitare, neque fieri potest, vt commissio leuioris peccati, sit necessaria ad vitandum grauius, quia est aperta contradictio, & ideo in ipso eligente nunquam ille actus potest esse bonus. Confirmo. Illa suppositio, si determinandus esses ad mendacium leue, vel ad homicidium, nullo modo tollit malitiam in illo actu, quo dicis te electurum esse mendacium, quia tollit malitiam mendacij, determinatio enim tua voluntatis ad vnum è duobus committendis, non immutat obiecta, neque illa aliter quam sunt, supponit. Ergo. Item cum dicis: si essem laicus, & non sacerdos, me vindicarem, peccas peccato vindictae, quia esto habes voluntatem absolutam nunquam te vindicandi, habes tamen voluntatem illius sub conditione non auferente eius malitiam, ac proinde peccas, vt omnes sententur sed eodem modo te habes in presenti, sub conditione enim, quòd determinandus esses ad vnum è duobus ad homicidium, vel ad leue mendacium, dicis te electurum mendacium, peccas quidem eligendo mendacium, quia illa suppositio tua determinationis non tollit mendacij malitiam, quia & libera est, & mendacium extrinseca.

4 Dico secundò, posita fictione supradictae comparationis, in qua minus peccatum relicto maiori eligitur, talis electio minoris peccati non habet malitiam aliam distinctam ab ea, quam habet minus peccatum. Hae conclusio à nemine negari potest: imò hoc est soium, quòd Doctores relati à Sanchez videntur docere; cum tantum dicant facta illa comparatione ficta, potius minus malum quam maius est admittendum nunquam tamen dicunt in illa electione libera minori mali malum non esse, sed non esse malum aduersus praeeceptum electionis.

5 Dico tertio, qui sub illa comparatione homicidium eligeret.

G omisso

DE CASTRO PALATINO